

Вељко Милковић

ШУМЕ ЗА ПРОИЗВОДЊУ ХРАНЕ
- замена за њиве -

НОВИ САД, 1995



рецензенти:

проф.др Живојин Ђулум,
дипл.инг. Александар Николић и
дипл.инг. Радослав Мићић

лектор:

Обрадовић Јасна

УВОД

Еколошке, материјалне и друге потребе, наводе да се за исхрану људи и домаћих животиња све више користе плодови дрвећа са скромним прохтевима: ораха, леске, кестена, бадема, храста и сл.

Корените али постепене промене у производњи хране су неопходне, јер је земљорадња један од највећих човекових атака на природу, а поред тога, изискује и огромна материјална улагања. Примена родних шума за исхрану преносила би се уз неопходна усавршавања, са мањих комплекса земљишта на веће.

Шуме су од изузетног значаја и користи из више разлога: оне најбоље "везују" прашину за тло, ослобађају кисеоник обновљив су извор енергије и сировина и омогућују квалитетну прехрану. Од давнина је познато да се од плодова кестена и храста може правити брашно за хлеб, пециво и др. Кестен и жир су по саставу слични житаришама, а могу се са њима и мешати. Тако се може добити богатије брашно.

Поред ових плодова, јеловнику се могу приодати језгра плодова коштичавог воћа - кајсије, а у сасвим малој мери и шљиве, вишње и трешње, као и плодови букве. Наравно, и осталог дрвећа описаног у литератури о самониклом јестивом биљу. Опали плодови могу се прикупљати уз помоћ обичних грабљи.

ПОВЕЋАЊЕ ПРИНОСА И ПОВРШИНА ЗА ПРОИЗВОДЊУ ХРАНЕ

Стабло ораха даје за живота око 4000 кг плодова, од којих се добија 1200 кг масти и 200 кг беланчевина, што са једнаке површине не даје ни једна друга културна биљка. Сличне приносе даје и леска. Кестен рађа и до 200 кг плодова годишње по стаблу, а његов животни век је преко 500 година.

Поред плодова, уједно би се користило и земљиште испод већине крошки. Постоји преко 100 врста јестивог самониклог биља и читав низ печурака које расту у симбиози са дрвећем. Простор испод њега омогућава и интензивну производњу поврћа у пластеницима, који могу имати адекватне саксије или сандуке са одговарајућом подлогом. Ради веће ефикасности, пластеницима се додају бљештаве рефлектујуће површине (алуминијумска фолија и сл.), што омогућује бржи раст и сазревање биља.

Ради повећања приноса овакве шуме се могу наводњавати са релативно мало воде, за разлику од узораног земљишта које брже губи влагу и подложно је сушки. То се ређе догађа тамо где корење дрвећа дубоко пронира у тло, а густом крошињом задржава влажност.

За овакав начин производње хране могу се користити градски паркови, обале река, острва, каменити и брдовити крајеви неподесни за пољопривредну механизацију.

ЧУВАЊЕ ПЛОДОВА

Језгра ораха, лешника, бадема... (премало заступљених у исхрани) не захтевају никакве расхладне уређаје за чување. Најбоље их је чувати у сопственој љусци. Са здравственог аспекта ови плодови су од изузетног значаја и могу, бар привремено надоместити месо.

Осетљиви, лако кврљиви плодови, као што су питоми кестен, неке врсте јабучастог воћа и поврћа, поред сушења, могу се чувати у трапу и дубоком подруму. Непостојани плодови најбоље се могу сачувати у полу-укопаним и земљом насутим лагумима. Они би се проветравали током ноћи (када је хладније), а густим расадом дрвећа око лагума могла би се одржати ниска температура и у летњем периоду.

Предност лагума над садашњим силосима је што не одузимају зелену површину и што имају неупоредиво дужи век трајања. Зидови су им испод земље конзервирани попут фосила и тако заштићени од спољашњих временских промена.

ШТЕТНИ ПРОЦЕСИ

Хемијско упропаштавање земљишта долази непосредно од примене хемикалија које употребљава модерна пољопривреда ради увећања приноса. Ђубриво и распришени пестициди продиру у земљиште где се раствају у земљи и отичу даље, претећи да поремете биолошку равнотежу средине. Механизација којом се обрађује земљиште често диже огромну прашину што је вишеструко штетно за саму њиву и околину. Поред тога, издувни гасови из трактора, пољопривредне авијације и осталих машина, са отпадним мазивом, доприносе све већем загађењу средине.

Ветрови суше земљиште и разносе ситне честице плодне прашине са узораних њива на насеља, реке, језера и мора.

Оно што је изгубљено, људи покушавају да надокнаде новим ћубрењем. На појединим местима повећава се опасност од поплава услед гомилања речног муља, који у највећој мери потиче од оваквог таложења прашине са узораних њива и од недостатка шума да "вежу" прашину за тло. Забрињавајући је податак да само Жута река унесе у море две милијарде тона муља годишње.

Други погубан пример последице земљорадње је прекомерно искориштавање у велиkim равницама САД, које је нарушило еколошки равнотежу прерије. После раздобља суше тридесетих година, жестоки ветрови однели су земљу и разорили читаву област. Сличне небриге било је и у Совјетском савезу и у неким другим државама. То је резултирало претварањем плодног у неплодно земљиште и стварањем пустиња.

Гомилање земљишта у мору доприноси повећању његовог нивоа, што је још једна штетна последица непримерене употребе земљишта.

Неутралним начином производње хране и неутралним начином становљања у самогрејним еколошким насељима, отклонили бисмо читав низ опасности и неизвесности које нас, у противном, очекују у будућности.

КУЛТИВИСАНА ПУСТИЊА

После механичке обраде и хемикалија, у земљишту страдају потребни микроорганизми и глисте. До делимичног опоравка може доћи ако се примењује бар једногодишња пауза (одмараша земљишта), која се показала веома захвалном из много разлога.

Војводина по својим карактеристикама личи на полупустину: прашњава је, са климатским условима који су изражени снажним ветровима и са мало падавина. Делимично пошумљавањем пресекли би се штетни процеси и битно повећали приноси. Фабрике вештачког ћубрива, велики загађивачи и потрошачи енергије, мање би нам требале. У супротном, изгубићемо и то мало шума.

ПОВЕЋАЊЕ ТРОШКОВА ОБРАДЕ

Садашња обрада земљишта је скупа и зависи од постојања све мањих залиха нафте. Због тога се за двадесетак година може очекивати нагли пораст њене цене. Садашњи, противприродни, начин производње хране, довеће нас ускоро, а понегде већ и јесте, у велику неизвесност и сасвим извесну глад.

Плодови ораха, леске и кестена нису тако јефтини зато што је премало стабала. То потврђује податак да је ситуација сасвим другачија у крајевима у којим постоје читаве самоникле шуме овог дрвећа.

Столетне самоникле шуме дају обилан род, а за узврат не таже орање, вештачко ћубриво, пестициде итд.

Садимо зато свуда родно дрвеће.

ИСХРАНА И ЛЕЧЕЊЕ ПРЕСНОМ ХРАНОМ

Витамини и ензими сачувани су у пресној храни, па је то главни разлог ове верзије вегетаријанске исхране. Најуспешнији у овој области, по свој прилици, је Ернст Гинтер, који је своје делотворне рецепте описао у књизи "Живети без болести - исхрана и лечење пресном храном". Књига је доживела велики успех, а аутора су прептавила признања и нутрициониста и оних који су боловали од карцинома, тромбоза и других болести.

Овакав начин исхране није намењен само болесним, већ у првом реду здравима да такви и остану.

Уместо житарица, које су у приличној мери заступљене и код Гинтера и у обичној ис храни, може се, због сличног садржаја, користити: питоми кестен, жир букве и у сасвим малој мери жир храста.

ХРАНА ЗА ДОМАЋЕ ЖИВОТИЊЕ

Плодови храста и букве могу се мешати са житарицама, а дивљи кестен се узима у сасвим малим количинама. Ако се жели повећати његова количина у исхрани домаћих животиња, плодове треба исецкati па пану (сатаром или секиром), па их неколико сати држати потопљене у води. Та се вода може користити за прање, као течни сапун.

Поступак се може поновити три до пет пута. Плодове затим треба испрати, оцедити и додати постојеој храни. Овако се елиминише неугодан укус и сапунозиди из плодова дивљег кестена.

За исхрану домаћих животиња још се могу користити и шумске зељасте биљке, као и печурке које расту испод крошњи дрвећа.

САМОСТАЛНОСТ ДОМАЋИНСТВА

Искоришћавањем родних шума, польопривредна домаћинства би рационалније производила храну, без трактора, плугова, дрљача и друге апокалиптичке машинерије. Поред тога, смањила би се зависност од вештачког ђубрива, хербицида и других отрова. Са десетак родних стабала по становнику, задовољиле би се потребе за храном без нарушавања еколошке равнотеже и уз елиминацију прашине.

МИСЛИ НАУЧНИКА И УРОЂЕНИКА

Занимљиво је мишљење Мичурина, који је с правом говорио да је орах - хлеб будућности.

На питање Европљанина зашто не обрађује земљу, један северноамерички Индијанац је одговорио: "Зар да рањавам мајку земљу?"